

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 441/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. októbra 2012 prerokoval podanie JUDr. Štefana Harabina, predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. KP 4/2012-39 zo 7. augusta 2012 označené ako námietka „*predpojatosti sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ladislava Orosza, JUDr. Ľudmily Gajdošíkovej a JUDr. Jána Lubyho*“ vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Ladislav Orosz, Ľudmila Gajdošíková a Ján Luby **n i e s ú v y l ú č e n í** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 13. augusta 2012 doručené podanie JUDr. Štefana Harabina, predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“), č. KP 4/2012-39 zo 7. augusta 2012 označené ako námietka „*predpojatosti sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ladislava*

Orosza, JUDr. Ľudmily Gajdošíkovej a JUDr. Jána Lubyho“ vo veci sťažnosti M. Z., P. (ďalej len „sťažovateľ“), proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012. Sťažovateľ v tomto konaní namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/201 z 24. februára 2011 a konaním, ktoré mu predchádzalo.

2. Námietku predpojatosti voči sudkyni ústavného súdu Ľudmile Gajdošíkovej navrhovateľ v podstatnom odôvodňoval tým, že táto sa v súvislosti s rozhodovaním o ústavnosti voľby predsedu najvyššieho súdu ako členka senátu bez využitia opozitného vóta vyjadrovala aj k jeho odborným schopnostiam pri vedení tejto voľby Súdnu radou Slovenskej republiky. Bola členkou senátu ústavného súdu, ktorý vydal rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 5/03. V ňom sa na viacerých miestach spochybňuje jeho odbornosť a kvalifikovanosť. Z toho vyplýva dôvodná obava, že JUDr. Ľudmila Gajdošíková má vytvorené vnútorné presvedčenie o nedostatočných odborných schopnostiach a morálnych hodnotách JUDr. Štefana Harabina.

3. Námietku predpojatosti voči sudcovi ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že *«sa vecne prostredníctvom médií opakovane negatívne vyjadril k odbornosti a kvalifikovanosti JUDr. Štefana Harabina – najmä v súvislosti s legitimitou zastávania funkcie predsedu najvyššieho súdu. Z mnohých jeho vyjadrení je možno uviesť napríklad správu vydanú S. z 15. októbra 2000. L. Orosz uviedol, že „spôsob konania predsedu NS SR Harabina je podľa neho taký, že by bolo v záujme autority sudcovského stavu, aby ho vo funkcii nahradil niekto iný“. V ďalšej správe S. uviedol: „Harabin mieša jablká s hruškami, a to nielen v podaní na ÚS SR, ale aj pri písaní svojich výhrad osobitnému úradníkovi OSN P. C. Harabina možno odvolať aj podľa platného právneho stavu a bude to aj v súlade s Ústavou SR, zdôraznil Orosz.“ Okrem odborných schopností sudca JUDr. L. Orosz spochybnil aj jeho osobnostné kvality. V rozhovore pre denník S. 6. novembra 2002 uviedol: „Ja som už počas svojho pôsobenia v ústavnej funkcii poukázal na to, že na čele Najvyššieho súdu by bola vhodnejšia iná osoba,*

než je Štefan Harabin. K tomuto názoru som dospel na základe činnosti ústavnoprávneho výboru, keď sme veľmi často prichádzali do styku s pánom Harabinom.

Niektoré črty jeho osobnosti spôsobujú problémy pri riadení takej závažnej ústavnej inštitúcie, akou je Najvyšší súd, a vyslovil aj mnoho pochybných právnych názorov. Čo, samozrejme, nie je dôvod na jeho odvolanie z funkcie. Pri výkone tejto funkcie však treba mať určité osobnostné predpoklady a tieto podľa mňa pán Harabin nespĺňa.“»

4. Námietku predpojatosti voči sudcovi ústavného súdu Jánovi Lubymu navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že vzhľadom na kolegiálnu previazanosť s ostatnými členmi IV. senátu ústavného súdu možno mať pochybnosť aj o jeho nezaujatosti. Uviedol, že *„Tento sudca sa bežne, minimálne v rámci plnenia pracovných povinností stýka s oboma označenými sudcami senátu, vníma ich postoje k subjektom zúčastneným v konaní, teda aj k osobe JUDr. Štefana Harabina a je ich postojmi ovplyvňovaný. Daný vzťah už nemožno považovať za neutrálny, či spoločenský, keď jeho povaha sama osebe vzbudzuje pochybnosti o sudcovskej nezávislosti a nestrannosti.“*

5. Vec bola v súlade s aktuálnym rozvrhom práce ústavného súdu (ďalej len „rozvrh práce“) predsedníčkou ústavného súdu pridelená na prerokovanie a rozhodnutie prvému senátu ústavného súdu.

6. Podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

7. Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré

vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje. Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

8. Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce na rok 2012 (platného v rozhodnom čase, pozn.) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

9. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

10. Sudkyňa ústavného súdu Ľudmila Gajdošíková k námietke vznesenej navrhovateľom (pozri bod 2) poukázala na to, že ide o opakovane uplatňovanie dôvodu predpojatosti vznesené JUDr. Štefanom Harabinom voči jej osobe, a preto považuje za potrebné opakovane uviesť: *„Nazdávam sa, tak ako som sa už v zásade k obdobnej námietke JUDr. Štefana Harabina o mojej predpojatosti voči jeho osobe opakovane v iných veciach vyjadrila, že takto formulovaná námietka predpojatosti nemá opodstatnenosť... Osobne som sa k odborným kvalitám a morálnym hodnotám predsedu najvyššieho súdu nikdy nevyjadrovala a neviem, z akého zdroja získal tieto informácie a použil ich ako*

argument mojej predpojatosti voči jeho osobe... Vzhľadom na to, že mám vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012 ako členka IV. senátu rozhodovať, oznamujem, že námietku predpojatosti uplatnenú predsedom najvyššieho súdu považujem za nedôvodnú a oznamujem, že som spôsobilá a pripravená rozhodovať v predmetnej veci objektívne a nezaujato.“

11. Sudca ústavného súdu Ladislav Orosz k námietke zaujatosti podanej navrhovateľom uviedol, že „*JUDr. Štefan Harabin odôvodňuje námietku predpojatosti voči mojej osobe... v zásade identickým, resp. porovnateľným spôsobom ako všetky ďalšie dosiaľ uplatnené námietky predpojatosti voči mojej osobe... podstata jeho argumentácie spočíva v tvrdení, že som sa v minulosti (ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky) viackrát negatívne vyjadroval prostredníctvom médií k jeho odbornosti a osobnostným kvalitám, čo zakladá jeho obavy z toho, že aj v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012 budem k jeho osobe, resp. najvyššiemu súdu, ktorý ako štatutárny zástupca reprezentuje, pristupovať negatívne. Vo všetkých uvedených veciach som na ním uplatnené námietky predpojatosti reagoval svojimi vyjadreniami, na ktoré v podrobnostiach v záujme hospodárnosti odkazujem aj v tomto prípade, a na tomto základe konštatujem, že voči mne uplatnenú námietku predpojatosti považujem za nedôvodnú a som vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012 pripravený rozhodovať objektívne a nestranne.“.*

12. Sudca ústavného súdu Ján Luby k námietke vznesenej navrhovateľom vo svojom vyjadrení uviedol: «*Nie sú mi známe žiadne dôvody uvedené v § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde - pre ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti o mojej nepredpojatosti (nemám žiadny vzťah k predmetnej veci, jeho účastníkom ani k ich zástupcom), a preto sa necítim byť predpojatý vo veci a rozhodovať o nej.*

K námietkam... uvádzam, že ním namietaný pracovný kolegiálny vzťah (údajná previazanosť) s ostatnými členmi senátu IV. ÚS a tvrdené „vnímanie ich postojov k subjektom zúčastneným v konaní“ založené na jeho domnienkach, nemôžu podľa môjho názoru predstavovať relevantné dôvody na moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie a nemožno z nich bez ďalšieho vyvodiť, že by boli spôsobilé mať vplyv na moje nestranné rozhodovanie.»

13. Hoci sa úprava vylúčenia sudcu v základných rysoch zhoduje s úpravou obsiahnutou v iných procesných predpisoch, v jednotlivých typoch konania pred ústavným súdom však môžu nastať situácie, na ktoré nemožno celkom mechanicky aplikovať poňatie neustrannosti a nepredpojatosti, tak ako je uplatňované (i) v konaniach, ktorých predmetom je ochrana individuálnych subjektívnych práv (tak tomu je napr. pri abstraktnej kontrole právnych noriem), alebo (ii) v konaniach, kde je postavenie účastníka konania (jeho zástupcu) iné ako v klasickej procesnej schéme účasti (pozri napr. § 21 ods. 1, 3 a 4, § 49 a § 51 zákona o ústavnom súde).

14. V okolnostiach danej veci sťažnosť sťažovateľa smeruje proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/201 z 24. februára 2011. Uvedenú vec v rámci dovolacieho konania prerokoval a o nej rozhodol z konkrétnych sudcov zložený dovolací senát. Predmetom rozhodovacej činnosti tohto dovolacieho senátu najvyššieho súdu bolo preskúmanie mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) podaného účastníkom konania.

15. Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu účastníka“ podať námietku predpojatosti voči vec prerokúvajúcim sudcom ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012, najmä pokiaľ ide o dôvody uvádzané v tejto námietke. Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012, iba ktorého osoby sa námietky predpojatosti týkajú, je prima facie iné/slabšie, ako je postavenie vec prerokúvajúceho dovolacieho senátu (o ktorého vec v skutočnosti ide) alebo ako je postavenie priamych účastníkov konania pred všeobecným súdom (t. j. žalobcu a žalovaného). Za takejto situácie spravidla nemôže obstať námietka predpojatosti vznesená predsedom najvyššieho súdu (prípadne jeho zástupcom), ktorá sa týka výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného konania, nebol ani členom dovolacieho senátu, ktorý o veci rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potencionálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov Ladislava Orosza, Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Lubyho (členov IV. senátu) vo veci

ústavného prieskumu rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/201 z 24. februára 2011.

16. Po preskúmaní podnetu navrhovateľa prvý senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012. Ústavný súd aj v iných prípadoch nepripustil námietky navrhovateľa podobného charakteru (III. ÚS 30/2012, I. ÚS 138/2012). Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu Ladislav Orosz, Ľudmila Gajdošíková a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 341/2012.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2012